

Demokratiapalkinto 2022 demokratian kriisinkestävyden vahvistamisesta

Säännöt ja ohjeet

Ehdottamalla suosikkiasi voit vaikuttaa siihen, kenelle oikeusministeriön 10 000 euron arvoinen Demokratiapalkinto myönnetään vuonna 2022. Palkinto voidaan myöntää yhdelle toimijalle tai se voidaan jakaa useamman toimijan kesken. Alta löydät palkinnon säännöt sekä ohjeet ehdotuksen tekemiseen.

Oikeusministeriö myöntää vuoden 2022 Demokratiapalkinnon suomalaisen demokratian kriisinkestävyttä edistäneelle, kansalaisyhteiskuntaa edustavalle taholle tai toimijalle. Palkinnolla nostetaan esiin ja levitetään kansalaisyhteiskunnan hyviä käytäntöjä demokratian kriisinkestävyden vahvistamiseksi erityisesti perus- ja ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion näkökulmista. Palkinnolla halutaan samalla kiittää aihepiirin parissa työskenteleviä toimijoita. Vuoden 2022 Demokratiapalkinnon jakaminen sisältyy kansallisen demokraatiohjelma 2025:n toimeenpanoon.

Demokratiapalkinto myönnetään nyt seitsemättä kertaa. Oikeusministeriön yhteistyökumppaneina vuonna 2022 ovat valtiovarainministeriö ja Suomen Kuntaliitto. Raadin kokoonpano julkistetaan lokakuussa 2022. Palkinto jaetaan 29.11.2022 Helsingissä.

Valintakriteerit - Mitä on demokratian kriisinkestävyys ja miksi se on tärkeää?

Kriisinkestävydellä tai resilienssillä¹ tarkoitetaan yleisesti yhteiskunnan, yhteisöjen ja yksilöiden kykyä ylläpitää toimintakykyä muuttuvissa olosuhteissa sekä valmiutta kohdata häiriöitä ja kriisejä ja palautua niistä. Esimerkkejä koko yhteiskuntaa koskettavista kriiseistä ovat muun muassa koronapandemia, ilmastokriisi tai Ukrainan sodan vaikutukset.

Kriisinkestävyden rakentamisessa tarvitaan valmiuksia, joiden pohjalta yhteiskunta kykenee toimimaan ja uudistumaan demokratiaa sekä perus- ja ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta kunnioittaen. Tässä avoimuus, ihmisten osallisuus, yhdenvertaisuus, yhteistyö ja luottamus ovat tärkeitä edellytyksiä.

Kansalaisyhteiskunnalla, esimerkiksi järjestöillä ja vapaalla kansalaistoiminnalla, on monella tavalla tärkeä merkitys demokratian kriisinkestävyden edistämiseksi. Ne edistävät toiminnallaan muun muassa demokraattisen yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisiä kykyjä, valmiuksia (esimerkiksi medialukutaito,

¹ Kokonaisturvallisuuden sanasto TSK 50. 2017

kansalaistaidot- ja aktiivisuus) sekä faktantarkastusta ja saavutettavan tiedon leviämistä. Kansalaistoiminnan avulla tavoitetaan monenlaisia, myös haavoittuvassa asemassa olevia väestöryhmiä².

Vuoden 2022 Demokratiapalkinnon yhteydessä demokratian kriisinkestävyydellä tarkoitetaan erityisesti sellaista yhteiskunnallista toimintaa tai käytäntöjä, jotka antavat ihmisille tai yhteisöille kykyjä ja valmiuksia avoimuuden, osallisuuden, luottamuksen ja yhteistyön vahvistamiseksi sekä eriarvoisuuden vähentämiseksi.

Ehdotusten arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen,

- miten ehdotettu toiminta on vahvistanut demokratian kriisinkestävyyttä, kuten edellä mainittuja kykyjä ja valmiuksia.

Ehdotusten arvioinnissa kiinnitetään huomiota lisäksi siihen,

- miten monipuolisesti ehdotettu toiminta tai käytäntö ottaa huomioon eri-ikäisiä, -kielisiä ja -taustaisia väestöryhmiä;
- onko toiminta vahvistanut demokratian kriisinkestävyyttä demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta sekä perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittavalla tavalla;
- miten innovatiivista tai pitkäjänteistä ehdotettu toiminta tai käytäntö on;
- miten helposti ehdotettu toiminta tai käytäntö olisi otettavissa muiden toimijoiden käyttöön;
- millaista yhteistyötä eri toimijoiden kesken ehdotettu toiminta tai käytäntö sisältää;

Palkittavien toimijoiden kotipaikan on oltava Suomessa. Palkinnon saajaksi ehdotettavan toiminnan tai hyvän käytännön on oltava toteutettu tai käynnissä vuonna 2022.

Kenelle palkinto voidaan myöntää?

Demokratiapalkinto voidaan myöntää kansalaisyhteiskuntaa edustaville voittoja tavoittelemattomille toimijoille (esim. yhdistykset, järjestöt, puolueet, uskonnolliset yhteisöt, ammattiyhdistykset, uusosuuskunnat ja säätiöt sekä kansalaisten epäviralliset yhteenliittymät ja sosiaaliset verkostot). Mikäli palkittavaan toimintatapaan liittyy yhteistyötä muita sektoreita edustavien toimijoiden kanssa (esimerkiksi oppilaitos, kunta tai muu viranomainen), muut osapuolet voidaan huomioida kunniamaininnalla. Palkintoa ei voida myöntää yksittäiselle kansalaiselle, viranomaiselle eikä voittoja tavoittelevalle organisaatiolle.

Miten ehdotus tehdään?

Demokratiapalkinnon saajaksi voi ehdottaa esimerkkiä toiminnasta tai hyvästä käytännöstä, joka on edistänyt demokratian kriisinkestävyyttä kansallisella, alueellisella, paikallisella tai ruohonjuuritasolla. Ehdotukset tulee perustella.

² esimerkiksi lapset, ikääntyneet, maahan muuttaneet, kieli- ja kulttuurivähemmistöt, vammaiset

Ehdotuksia Demokratiapalkinnon saajaksi voivat tehdä kaikki, jotka haluavat nostaa esiin hyväksi havaitun, demokratian kriisikestävyyttä edistävän toiminnan tai hyvän käytännön.

Ehdotuksia otetaan vastaan 4.-31.10.2022 sähköisesti osoitteessa <https://link.webropolsurveys.com/S/645E2ED42979325C> ja postitse osoitteessa oikeusministeriö/kirjaamo, PL 25, 00023 Valtioneuvosto (käyntiosoite Ritarikatu 2 B, Helsinki).

Palkintoa koskevat aineistot löytyvät oikeusministeriön verkkosivuilta <https://oikeusministerio.fi/demokratiapalkinto>.

Kuka tekee valinnan?

Palkittavat valitsee raati, jonka jäsenet julkistetaan lokakuussa. Esikarsinnan ehdokkaista tekee asiantuntijaryhmä, johon kuuluvat oikeusministeriö, valtiovarainministeriö ja Suomen Kuntaliitto.

Miten annettuja henkilötietoja käsitellään?

Tutustu Demokratiapalkinnon tietosuojaselosteeseen [oikeusministeriön verkkosivuilla](#).

Lue lisää tietosuojaoikeuksista: <https://oikeusministerio.fi/tietosuojaoikeutesi>.

